

השכינה, והשכינה לא סרה מעמנו. מי שפותח פתח, יאמר דבר.

פתח ואמר, ודבר ה' אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגות עליונות ונכבדות נפרד משה הנביא הנאמן על כל שאר נביאי העולם, שהרי כלם כנגדו כמו קוף בפני בני אדם. שאר הנביאים היו מסתכלים באספקלריה שאינה מאירה, ועם כל זה לא היו זוקפים פנים למעלה להסתכל, אלא כמו שכתוב (דניאל ט) ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד, אלא שהדברים לא היו אליהם בגלוי.

ומשה הנביא הנאמן לא כף, שהוא היה מסתכל באספקלריה המאירה ועומד בקיומו, ולא עוד, אלא שהיה זוקף ראש להסתכל, כמי שאומר לחברו: זקף ראשך, ויסתכלו פניך בפני, כדי שתדע הדברים שלי. כף משה, פנים אל פנים זוקף ראש, בלי פחד, פנים זקופות, ומסתכל בזיו הכבוד העליון, ולא השתנתה דעתו ופניו כמו שאר הנביאים, שכשהיו מתנבאים (רוצים) להסתכל, יצאו מרשותם ומדעתם והשתנה זיו פניהם, ולא היו יודעים מהעולם הזה כלום.

ומשה לא כף, שמשה היה מסתכל ממש בדרגה העליונה ההיא, ולא יצא מרשותו ומדעתו, שהרי בשעה שהיה מסתכל בזיו הכבוד העליון, מיד ושב אל המחנה, לדבר עמם בכל מה שהצטרכו, ודעתו מתישבת בו ככראשונה, ויותר. וזהו ושב אל המחנה, ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי שהיה יונק מתוך האהל, למד להסתכל

דילן בשכינתא, ושכינתא לא אתעדדי מנן. מאן דפתח פתחא, לימא מלה.

פתח ואמר, ודבר יי' אל משה פנים אל פנים, בכמה דרגין עלאין ויקירין, אתפרש משה נביאה מהימנא, על כל שאר נביאי דעלמא. דהא כלהו ללקבליה, פקוף בפני בני נשא. שאר נביאי הוו מסתכלי באספקלריא דלא נהיר, ועם כל דא לא הוו זקפן אנפין לעילא לאסתכלא, אלא כמה דכתיב, (דניאל ט) ואני הייתי נרדם על פני ופני ארצה. ולא עוד אלא דמלין לא הוו גפנייהו באתגלייא.

ומשה נביאה מהימנא לאו הכי, דהוא הוה מסתכל באספקלריא דנהרא, וקאים בקיומיה. ולא עוד, אלא דהוה זקוף רישא לאסתכלא, כמאן דאמר לחבריה, זקוף רישך, ויסתכלון אנפך באנפאי, בגין דתנדע מלי. כף משה, פנים אל פנים זקוף רישא, בלא דחילו, אנפוי זקפאן ומסתכל (דף רס"ט ע"א) בזיו יקרא עלאה, ולא אשתני דעתוי ואנפוי, כשאר נביאין, דכד הוו נבאן (ס"א געאן) לאסתכלא, נפקא מרשותיהו ומדעתיהו, ואשתני זיו אנפיהו, ולא הוו ידעי מהאי עלמא כלום.

ומשה לאו הכי, דמשה בההוא דרגא עלאה ממש הוה מסתכל, ולא נפק מרשותיה ומן דעתיה, דהא בשעתא דהוה מסתכל בזיו יקרא עלאה, מיד ושב אל המחנה, למללא עמהון בכל מה דאצטריכאן, ודעתוי מתישבא ביה פקדמיתא, ויתיר. ודא הוה ושב אל המחנה. ומשרתו יהושע בן נון נער, ודאי דהוה יניק מתוך האהל, ואוליף

לְאֶסְתַּכְּלָא בְרוּחַ קֹדֶשׁא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שמואל א'
א) וְהִנְעֵר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת אֶת יְיָ.

תָּא חֲזִי, כֹּל זְמַנָּא דְהוּה יְהוֹשֻׁעַ לְגַבֵּי דְמֹשֶׁה,
הוּה אֹלִיף וַיְנִיק מִתּוֹף הָאֹהֶל, וְלֹא
דְחִיל. בְּתֵר דְאַתְפְּרֵשׁ מִמֹּשֶׁה, וְהוּה בְלַחֲדוּי,
מָה כְּתִיב, (יהושע ה) וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ עַל פְּנָיו אֲרֻצָּה
וַיִּשְׁתַּחֲו, דְלֹא הָוָה יְכִיל לְאֶסְתַּכְּלָא, וְהָאִי מִחַד
שְׁלִיחָא, כֹּל שְׁפָן מֵאַתֵּר אַחְרָא.

לְבַר נֶשׁ, דְאַפְקִיד מְלָפָא גַבֵּיה מְאֵנִי דְהַב
וְאַבְנֵי יָקָר, כֹּל זְמַנָּא דְמִשְׁתַּפְּחִי גַבֵּיה,
שְׁמֵשׂא דְבִיתִיהָ, אַחִיד בְּהוּ וְאַסְתַּכְּלָא בְּהוּ.
כִּינּוּן דְסָלִיק הֵהוּא בַר נֶשׁ מְעַלְמָא, לֹא שְׂבִיק
מְלָפָא לְגַבֵּי שְׁמֵשׂא כְלוּם, וְאַחִיד פְּקֻדוֹנָא
דִּילִיהָ. אָמַר הֵהוּא שְׁמֵשׂא, וְוִי דְאַבְדִּית.
כִּיּוּמֵי דְמְאָרִי, כֹּל אֶלִין הוּוּ בִידִי.

בְּךָ יְהוֹשֻׁעַ, כִּיּוּמֵי דְמֹשֶׁה הָוָה יְנִיק בְּכָל
יוֹמָא מִתּוֹף הָאֹהֶל, וְלֹא דְחִיל. בְּתֵר
דְשָׂכִיב, וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ עַל פְּנָיו. וְאַנָּא בְּגִין
דְאַנָּא שְׂכִיחַ בְּגוֹוִיכוּ, אֶסְתַּכְּלָא בְּמַלְי
דְאוּרִייתָא, וְלֹא אֵהָא דְחִיל. בְּתֵר דְאַתְפְּרֵשׁ
מִנְיִכוּ, וְלֹא אִיכוּל לְאֶסְתַּכְּלָא בְלַחֲדוּדָאִי.

הִזוּ פְתַח וְאָמַר, (דברים ו) וְשִׁנְנַתֶּם לְבַבְיָךְ וּדְבַרְתָּ
בָּם וּגוֹ'. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים מה) חֲצִיף
שְׁנוּנִים. דְבַעֵי בַר נֶשׁ לְחַדְדָּא מְלִי דְאוּרִייתָא
לְבָרִיהָ, כְּחֻרְפָּא דְאִיהוּ שְׁנָנָא בְתַרִּי סְטְרוֹי,
כְּגִין דְיִיעוּל לִיהָ חֲדוּדָא וְחֲדוּהָ בְאוּרִייתָא,
וְלֹא יִשְׁתַּפַּח לְבִיהָ בְטַפְּשׁוּתָא. וּדְבַרְתָּ בָּם, כֹּל
מְלִין דְאוּרִייתָא, כֹּל חַד וְחַד אֹרְחָא לִיהָ
כְּלַחֲדוּדִי. וּדְבַרְתָּ בָּם, וְתַדְבֵּר מִיבַעֵי לִיהָ. אֶלָּא
בַעֵי בַר נֶשׁ לְאַנְהָגָא גְרַמִּיהָ בְּהוּ, וְלְאַתְנַהָגָא
גְרַמִּיהָ, דְלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמַאלָא.

כְּשַׁבְתָּךְ בְּבִיתְךָ, לְאַנְהָגָא גְרַמִּיהָ בְּבִיתִיהָ
בְּאַרְחַ מִיִּשְׂרָאֵל וּבְאַרְחַ תְּקוּנָא,

בְרוּחַ הַקֹּדֶשׁ, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(שמואל א'-א) וְהִנְעֵר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת
אֶת ה'.

בַּא וְרָאָה, כֹּל זְמַן שְׁהִיָּה יְהוֹשֻׁעַ
אַצֵּל מֹשֶׁה, הִיָּה לוֹמַד וַיּוֹנֵק
מִתּוֹף הָאֹהֶל וְלֹא פּוֹחַד. אַחַר
שְׁנַפְרֵד מִמֹּשֶׁה וְהִיָּה לְבַדּוּ, מָה
כְּתוּב? (יהושע ה) וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ אֶל
פְּנָיו אֲרֻצָּה וַיִּשְׁתַּחֲו. שְׁלֹא הִיָּה
יְכוּל לְהִסְתַּכְּלָא. וְזֵה מִשְׁלִיחַ אַחַד,
כֹּל שְׁכָן מִמְּקוֹם אַחַר.

לְאָדָם אַחַד שֶׁהִפְקִיד אֶצְלוֹ
הַמֶּלֶךְ כְּלֵי זָהָב וְאַבְנִים יְקָרוֹת.
כֹּל זְמַן שְׁנִמְצְאִים אֶצְלוֹ, הַשֹּׁמֵשׁ
שֶׁל בֵּיתוֹ אוֹחֵז בָּהֶם וּמִסְתַּכֵּל
בָּהֶם. כִּינּוּן שֶׁהִסְתַּלַּק אוֹתוֹ אָדָם
מִהַעוֹלָם, לֹא הִשְׁאִיר הַמֶּלֶךְ אֶצְלָא
הַשֹּׁמֵשׁ כְּלוּם, וְאַחֵז אֶת פְּקוּדוֹנוֹ.
אָמַר אוֹתוֹ שֹׁמֵשׁ: אוֹי עַל מָה
שְׁאַבְדִּיתִי. כִּיּוּמֵי אֲדוּנִי הָיוּ כֹּל
אֵלֶּה בִּידִי.

כִּךָ יְהוֹשֻׁעַ, כִּיּוּמֵי מֹשֶׁה הִיָּה יוֹנֵק
בְּכָל יוֹם מִתּוֹף הָאֹהֶל וְלֹא פּוֹחַד.
אַחַר שְׁנַפְטֵר, וַיִּפּוֹל יְהוֹשֻׁעַ עַל
פְּנָיו. וְאַנִּי, מִשׁוּם שְׁאֵנִי מְצוּי
בְתוֹכְכֶם, אֶסְתַּכְּלָא בְּדַבְרֵי הַתּוֹרָה
וְלֹא אֶפְחַד. אַחַר שְׁאַפְרֵד מִכֶּם,
וְלֹא אוֹכַל לְהִסְתַּכְּלָא לְבַדִּי.

עוֹד פְּתַח וְאָמַר, וְשִׁנְנַתֶּם לְבַבְיָךְ
וּדְבַרְתָּ בָּם וּגוֹ'. כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר
(תהלים מה) חֲצִיף שְׁנוּנִים. שְׁצַרְיָךְ
אָדָם לְחַדְדָּא דְבַרִּי תוֹרָה לְבַנּוּ
כְּחַרְבַּ שְׁהִיא שְׁנוּנָה בְּשַׁנֵּי
הַצְּדָדִים, כְּדִי שִׁיכְנִיס לוֹ הַחֲדוּד
וְהַשְׁמַחָה בְּתוֹרָה, וְלֹא יִמְצָא לְבוֹ
כְּטַפְּשׁוּת. וּדְבַרְתָּ בָּם, כֹּל דְבַרִּי
הַתּוֹרָה, לְכָל אַחַד וְאַחַד יֵשׁ לוֹ
דְרָךְ לְבַדּוּ. וּדְבַרְתָּ בָּם? וְתַדְבֵּר
הִיָּה צַרְיָךְ לוֹ לְכַתְּבֵי! אֶלָּא צַרְיָךְ
אָדָם לְהַנְהִיג עֲצָמוֹ בָּהֶם,
וְלְהַנְהִיג עֲצָמוֹ שְׁלֵא יִסְטָה לִימִין
וְלִשְׁמַאל.

כְּשַׁבְתָּךְ בְּבִיתְךָ, לְהַנְהִיג עֲצָמוֹ
כְּבֵיתוֹ בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל וּבְדֶרֶךְ